

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

رسالت
علیهما الصلوة
والتسلیمة

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نماز جماعت (برگرفته از پرتویی از اسرار نماز آقای قرائتی)

نویسنده:

محسن قرائتی

ناشر چاپی:

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۸	نماز جماعت
۸	مشخصات کتاب
۸	تعقیبات و نوافل
۸	تعقیبات و نوافل
۸	تعقیب نماز
۸	دروود و نفرین
۹	تسبیح حضرت زهرا(ع)
۹	سجده شکر
۱۰	نمازهای مستحب(نوافل)
۱۰	نماز شب
۱۱	پی‌نوشتها
۱۲	نماز جماعت و ...
۱۲	مقدمه
۱۲	اهمیت نماز جماعت
۱۳	آثار نماز جماعت
۱۳	آثار نماز جماعت
۱۳	۱- آثار معنوی
۱۳	۲- آثار اجتماعی
۱۳	۳- آثار سیاسی
۱۳	۴- آثار اخلاقی ، تربیتی
۱۴	امام جماعت
۱۴	انتخاب امام جماعت

۱۵	عدالت در امام جماعت
۱۵	راه شناخت عدالت
۱۷	نماز مسافر
۱۷	شرایط نماز قصر
۱۷	اقامت ده روز
۱۸	نماز قضا
۱۸	پی‌نوشتها
۱۸	نمازهای دیگر
۱۹	نمازهای دیگر
۱۹	نماز جمعه
۱۹	نماز جمعه
۱۹	کیفیت نماز جمعه
۱۹	اهمیت نماز جمعه
۱۹	اهمیت نماز جمعه
۲۰	۱- تقویت روحیه اخوت و برادری
۲۰	۲- تشکل نیروهای اسلام
۲۰	۳- رشد فکری-سیاسی مسلمانان
۲۰	۴- تقویت روحیه جمعی
۲۰	۵- مرکزیت‌بسج مردم
۲۰	سیره اولیاء دین
۲۱	نماز عید
۲۱	نماز عید
۲۱	نماز عید فطر
۲۱	نماز عید فطر

- ۲۱ ..... جایزه الهی
- ۲۲ ..... عید فطر صحنه‌ای از قیامت
- ۲۲ ..... نماز عید قربان
- ۲۲ ..... نماز عید حق رهبری
- ۲۳ ..... نماز آیات
- ۲۳ ..... نماز آیات
- ۲۳ ..... نماز آیات درسی از توحید
- ۲۴ ..... چگونگی نماز آیات
- ۲۴ ..... نماز میت
- ۲۴ ..... نماز باران
- ۲۴ ..... نماز باران
- ۲۵ ..... علت نیامدن باران
- ۲۵ ..... کیفیت نماز باران
- ۲۶ ..... سابقه نماز باران
- ۲۶ ..... نمازهای دیگر
- ۲۶ ..... پی‌نوشتها
- ۲۷ ..... درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

نماز جماعت

مشخصات کتاب

وضعیت نمایه سازی: نمایه‌سازی قبلی شماره کتابشناسی ملی: ایرانم ۸۳-۱۴۷۲۸ سرشناسه: قرائتی، محسن، ۱۳۲۴- عنوان و نام پدید آور: درس‌هائی از قرآن پیرامون نماز جماعت ۱۴/۹/۱۳۷۰ [نوار بدون موسیقی]/ قرائتی وضعیت نشر: [تهران]: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، [۱۳۷]. مشخصات ظاهری: انوار کاست (۶۰ دقیقه): مونو، باکلام توصیفگر: نماز نماز جماعت تعالیم قرآن

تعقیبات و نوافل

تعقیبات و نوافل

نماز، حضور در پیشگاه خداوند و شرکت در ضیافتی معنوی است که وی، بندگان را به آن فرا خوانده است. همچنانکه حضور در یک میهمانی، مقدمات و آدابی دارد و نسبت به مهمان، استقبال و بدرقه به عمل می‌آید و مهمان هرچه عزیزتر باشد، مراسم پیشواز و بدرقه، با شکوه‌تر صورت می‌پذیرد، ادای فریضه الهی نیز چنین است. پیشوایان معصوم ما (علیه السلام) پیش از فرا رسیدن وقت نماز، خود را مهیای آن می‌ساختند و پس از نماز نیز، مدت‌ها به تعقیب نماز می‌پرداختند و دل از یاد خدا نمی‌کنند و لب از ثنای او نمی‌بستند و چهره از قبله بر نمی‌تافتند. مگر نه آنکه نماز را «نور چشم خود می‌دانستند؟ مگر انسان به آسانی دل از نور چشم می‌کند و از آن چشم می‌پوشد؟ اذان و اقامه، نوعی استقبال از نماز است و تعقیبات، بدرقه آن. بی‌اعتنایی به تعقیبات و دعاهای پس از نماز، نشان بی‌علاقگی به خود نماز است. آنگونه که در روایات، نسبت به زودتر رفتن به مسجد و انتظار شروع نماز را کشیدن، تشویق و سفارش شده و منتظر نماز را، «مهمان خدا» گفته‌اند. (۱) به انجام مستحبات و دعاهایی پس از اتمام نماز نیز سفارش شده است. قرآن می‌فرماید: «فاذا فرغت فانصب و الی ربک فارغب» (۲) همین که فارغ شدی، به کار دیگری پرداز و به سوی پروردگارت رغبت نما. اینک به ذکر برخی از مسائل مربوط به تعقیبات می‌پردازیم:

تعقیب نماز

امام صادق (ع) می‌فرماید: همین که از نماز واجب فارغ شدی، به دعا و تعقیب نماز مشغول باش. (۳) و می‌فرماید: دعا پس از نماز صبح و ظهر و مغرب، مستجاب می‌شود. (۴) و نیز: تسبیحات حضرت زهرا سلام الله علیها (۳۴) مرتبه الله اکبر، ۳۳ مرتبه الحمد لله و ۳۳ مرتبه سبحان الله از هزار رکعت نماز مستحب، نزد خداوند بهتر است. (۵) و در حدیث می‌خوانیم: هر کس این تسبیحات را بگوید، به آیه (و اذکروا الله کثیرا احزاب/۴۱) که بمعنای زیاد یاد کردن خداوند است، عمل کرده است. (۶) البته دعا و تعقیبات به جای خود، و ادامه کار و تلاش هم به جای خود. و هیچکدام مانع یکدیگر نیست. بعضی می‌پندارند اگر به جای دعا، سراغ کار بروند، کامیاب‌تر و موفق‌ترند. رسول خدا (ص) می‌فرماید: «التعقیب بعد صلاة الفجر ابغ فی طلب الرزق» (۷) دعای پس از نماز صبح، برای زندگی و جلب رزق، مؤثرتر است.

درود و نفرین

از جمله کارهای تعقیباتی، درود و صلوات فرستادن بر نیکان و زبده‌های کمال بشری، و لعن و نفرین بر مظاهر شرک و پلیدی

وسرمداران کفر و ستم است. در آنچه به عنوان دعاهای تعقیب آمده، هم به موارد متعددی از «صلوات بر می‌خوریم، همه به مواردی از لعن و این، گوشه‌ای از تولی و تبری در یک مکتب زنده و جهت‌دار است. صلوات‌ها که نقل شده به جای خود. حتی در نمونه‌های فراوانی، خود «اللهم صل علی محمد و آل محمد»، به عنوان یکی از تعقیبات نمازها بیان شده است. اما در مورد لعن: امام باقر(ع) می‌فرماید: «اذا انحرفت عن صلاة مكتوبة فلا تنحرف الا بانصراف لعن بنی امیه (۸) هر گاه نماز واجب را تمام کردی، جز با لعن بنی امیه، از جای خود حرکت نکن. چرا که آن دودمان ننگین و تبهکار، نمونه طاغوت‌ها و از بارزترین چهره‌های مخالفت با خط رهبران معصوم و آل پیامبر بودند و مستحق هر گونه نفرت و نفرین! امام صادق(ع) در پی هر نماز، به چهار مرد و چهار زن (که از دشمنان سر سخت مقام مامت بودند) لعن و نفرین می‌کرد. (۹) چه زیباست اسلامی که در کنار برنامه‌های عبادی و الهی خویش، بیزاری از ستمگران و مفسدان و طاغوت‌ها را هم جزء برنامه‌های خود، ساخته و نماز و عبادات و حج آن، همراه با برائت و اعلام تنفر از کفار و مشرکان و منافقان است. (۱۰) پس تعقیبات نماز، برخوردار از نوعی فریاد لعنت بر دشمنان خدا و مخالفان خط رهبری الهی است.

تسبیح حضرت زهرا(ع)

یکی دیگر از تعقیبات نماز، تسبیحات حضرت زهرا(ع) است. یعنی گفتن ۳۴ مرتبه الله اکبر، ۳۳ مرتبه الحمد لله و ۳۳ مرتبه سبحانه الله، پس از فراغت از هر نماز. این تسبیحات را رسول خدا(ص) به دخترش فاطمه(ع) تعلیم داد و بر گفتن آن، بسیار سفارش شده است و پاداش بسیار دارد. امام باقر(ع) می‌فرماید: در میان ستایش‌ها، بهتر از تسبیحات حضرت زهرا(ع) نیست، و اگر بود، رسول خدا(ص) به فاطمه(ع) تعلیم می‌داد. (۱۱) در روایات متعددی، تاکید شده به همراه داشتن تسبیح ۳۴ دانه‌ای از خاک مقدس امام حسین(ع) و اینکه ذکر گفتن با آن، ثواب زیاد دارد و حتی گرداندن آن، بدون ذکر هم ارزشمند و خوب است. (۱۲) و در حدیثی است که: خود آن دانه‌ها ذکر می‌گویند. (۱۳) تربت حسین(ع)، یادآور حماسه‌های کربلا و احیاگر «فرهنگ شهادت» است و انس انسان را با رهبری الهی، جهاد، شهادت، ایثار، سیدالشهداء، مبارزه با ستم و انتقام از ظالمان را بیشتر می‌کند. تسبیحات حضرت زهرا(ع) به ترتیبی که گفته شد، حتی در کتب حدیثی اهل سنت نیز آمده، (۱۴) ولی هیچکدام نگفته‌اند که نام این تسبیحات، تسبیح حضرت زهراست!!...

سجده شکر

سپاس نعمت‌های حق تعالی، نشان معرفت و ادب و بندگی است. در آیات و روایات، به مسئله شکرگزاری از نعمت‌ها، بسیار سفارش شده و اینکه یاد نعمت‌ها، محبت انسان را به خدا زیاد می‌کند و نعمتهای الهی را مستدام و افزون می‌گرداند. (۱۵) گرچه شکر نعمت‌ها، از توان و طاقت بشر بیرون است، ولی انسان باید به هر قدر که می‌تواند، سپاسگزاری احسان و نعمت و نیکی پروردگار باشد. یکی از شکل‌های شکر، سجده بر خاک کردن و پیشانی بر خاک نهادن در برابر خداوند و شکر گفتن اوست. و «سجده شکر» یکی از تعقیبات نماز به حساب آمده است. (۱۶) مرحوم علامه مجلسی، تمام جلد ۸۳ بحار الانوار را (جز چند صفحه آخر) به روایات تعقیبات نماز اختصاص داده و ۶۳ حدیث، پیرامون سجده شکر، از ائمه اطهار(ع) نقل کرده است. سجده بعد از نماز، شکرانه توفیق انجام نماز است. (۱۷) در سجده شکر، سه مرتبه شکر الله کافی است، ولی در حدیث است: اگر انسان به طول یک نفس، «یا رب، یا رب بگوید: خداوند به او خطاب می‌فرماید: «لیبک! ما حاجتک؟» حاجت تو چیست تا انجام دهم؟ (۱۸) امام صادق(ع) فرمود: سجده شکر بعد از نماز، دلیل کامل شدن نماز و رضای خدا و اعجاب و خوش آمدن فرشتگان است. خداوند بارها از آنان می‌پرسد، پاداش این بنده شاکر چیست؟ می‌گویند: رحمت تو، بهشت تو، حل مشکل او، و هر خیری را

که فرشتگان می‌گویند، جوابی نمی‌شنوند، به خدا عرضه می‌دارند: ما نمی‌دانیم پاداش این سجده چیست؟ خداوند می‌فرماید: همچنانکه او از من شکر کرد، من هم از او تشکر می‌کنم، و با این جمله به فرشتگان می‌فهماند که رضا و سپاس الهی از او، بالاتر از بهشت و رحمت و حل مشکلات است. (۱۹) در حدیث است: خداوند به حضرت موسی فرمود: دلیل آنکه تو را به پیامبری مبعوث کردم، سجده‌هایی بود که بعد از نماز داشتی. (۲۰)

نمازهای مستحب (نوافل)

به جز نمازهای واجب روزانه (۱۷ رکعت)، نمازهای دیگری هم وجود دارد که انجام آنها مستحب است و بسیار ثواب دارد و چون این نمازها، اضافه بر نماز واجب است، به آنها نافله و نوافل گفته می‌شود (نفل، به معنای زاید و افزون است). تعداد رکعت‌های نمازهای مستحب، دو برابر رکعات واجب، یعنی ۳۴ رکعت است، بدین شرح: ۱- نافله نماز صبح، دو رکعت، قبل از نماز صبح، ۲- نافله نماز ظهر، هشت رکعت، قبل از نماز ظهر، ۳- نافله نماز عصر، هشت رکعت، قبل از نماز عصر، ۴- نافله نماز مغرب، چهار رکعت، بعد از نماز مغرب، ۵- نافله نماز عشاء، دو رکعت نشسته، بعد از نماز عشاء. ۶- نافله شب، یازده رکعت، پیش از اذان صبح، که هشت رکعت آن نافله شب نام دارد، دو رکعتش به نام شفع، و یک رکعت دیگرش به نام وتر است. (۲۱) در حدیث است که: نمازهای نافله، به منزله هدیه است و در هر صورت، پذیرفته می‌شود. (۲۲) با همه تاکید و تشویقی که در باره انجام نمازهای مستحبی است، ادای آنها باید از روی علاقه و عشق باشد و انسان، بر خودش آنها را تحمیل نکند. سعی کند که ابتدا، آمادگی روحی و علاقه و کشش قلبی بیاید، آنگاه به انجام آنها پردازد. امام رضا (ع) فرموده است: دل‌ها، گاهی اقبال و آمادگی دارند، و گاهی نه. عبادات را وقتی که دل‌ها آماده است انجام دهید. (۲۳) به همین دلیل، در نمازهای مستحب، برخی ارفاق‌ها و تسهیلاتی وجود دارد که در نمازهای واجب نیست. این آسان‌گیری، برای جذب بیشتر افراد است. از جمله اینکه: ۱- نماز مستحب را، هم می‌توان ایستاده خواند، هم نشسته. ۲- در نماز مستحب، می‌توان فقط سوره حمد خواند و به رکوع رفت. ۳- در نماز مستحب، شک میان رکعت اول و دوم، نماز را باطل نمی‌کند و نماز گزار می‌تواند تصمیم بر هر کدام بگذارد. ۴- انجام کم و زیادهای اشتباهی در نماز مستحب، سجده سهو ندارد. ۵- برای نمازهای واجب، بهتر است انسان به مسجد برود ولی در باره نوافل، چنین دستوری نیست. این ساده‌گیری‌ها برای تشویق افراد به این عبادت‌های سازنده است. حتی اگر نماز مستحب را کسی در وقتش نتوانست بخواند، قضای آنرا می‌تواند انجام دهد، که در اینصورت، طبق حدیث، خداوند به فرشتگان مباحث کرده و می‌فرماید: به بنده‌ام بنگرید! چیزی را که بر او واجب نکرده‌ام، قضا می‌کند! (و در حدیث دیگری افزوده شده که: شمارا شاهد می‌گیرم که او را آمرزیدم) (۲۴) در حدیثی آمده: نماز نافله، جبران کننده نواقصی است که در نمازهای واجب است. (۲۵) و... همچون صدقه‌ای است که انسان می‌پردازد. (۲۶)

نماز شب

در میان نوافل، «نماز شب جایگاه خاصی دارد و تاکید فراوانی که در آیات قرآن و احادیث در باره آنست، به مراتب بیش از نمازهای دیگر مستحب است و به همین جهت، اولیاء خدا بر آن مداومت و مواظبت داشتند و به تهجد و عبادت نیمه شب می‌پرداختند. تا آنجا که نماز شب را خداوند، بر بنده محبوبش حضرت محمد (ص) واجب ساخته و چنین فرمان داده بود: «و من اللیل فتهجد به نافله لک» (۲۷) بخشی از شب را بعنوان نافله به تهجد پرداز و سحر خیزی کن. قرآن، در توصیف کسانی که نیایشگران شب و اهل نماز شب‌اند، چنین می‌فرماید: «و المستغفرین بالاسحار»، (۲۸) استغفار کنندگان در سحرها «و الذین یبیتون لربهم سجدا و قیاما» (۲۹) آنانکه در حال سجود و قیام، برای خدا شب زنده‌داری می‌کنند. «کانوا قلیلا من اللیل ما یهجعون» (۳۰)

مردان خدا، مقدار کمی از شب را می‌خوابیدند. در آیه دیگر می‌خوانیم: مردان خدا برای انجام نیایش سحرگاهان و نماز شب، از بستر گرم فاصله می‌گیرند و به نماز شب مشغول می‌شوند، پاداش آنان، غیر از بهشت و حوریان و... چیزهایی است که خداوند برایشان ذخیره کرده که موجب روشنی دیدگانشان است: «فلا- تعلم نفس ما اخفی لهم من قره‌اعین (۳۱) از این رو، نماز شب، مورد عنایت تمام انبیاء بوده (۳۲) و رسول خدا چندین مرتبه حضرت علی را به نماز شب سفارش نموده و فرمود: «علیک بصلاة اللیل، علیک بصلاة اللیل، علیک بصلاة اللیل (۳۳) بر تو باد، نماز شب. (سه مرتبه) و در حدیث است: «شرف المؤمن صلاته باللیل (۳۴) شرف مؤمن به نماز شب اوست. و امام صادق (ع) فرمود: در خانه‌هایی که نماز شب خوانده می‌شود و قرآن تلاوت می‌گردد، آن خانه‌ها نزد آسمانیان، همچون ستاره‌ها درخشانند. (۳۵) گذشته از آن، سحرخیزی و استفاده از هوای مفید آن هنگام، برای بدن، نشاط آور است و در حدیث است که: «قیام اللیل مصحح البدن (۳۶) شب زنده‌داری، بدن را تندرست می‌کند. و در حدیث دیگری اضافه بر آثار معنوی آن، خاصیت دردزدایی برای آن بیان شده است: «... و مطردة اللداء عن اجسادکم (۳۷) نماز شب، نشان عشق و محبت انسان به آفریدگار است و این علاقه، انسان را از خواب، جدا می‌کند و به راز و نیاز نیمه‌شب، با محبوب و می‌دارد، و اگر آن عشق نباشد، انسان با چه انگیزه‌ای، در تنهایی و تاریکی، از استراحت دست‌بشویید و در خلوتی عارفانه، به گفتگو با معشوق پردازد؟ در یک حدیث قدسی از قول خداوند، می‌خوانیم: «کذب من زعم انه یحبنی فاذا جنه اللیل نام عنی، الیس کل محب یحب خلوة حبیبه؟» (۳۸) دروغ می‌گویند آنکه مدعی محبت من است، ولی وقتی شب او را فرا می‌رسد، می‌خوابد، آیا مگر نه اینکه هر عاشقی، خلوت با معشوقش را دوست دارد؟... نماز شب، توفیقی می‌خواهد که آنرا هم باید از خدا طلبید. گاهی گناهان و دروغ‌ها، سبب محرومیت انسان از نماز شب می‌گردد و شیرینی عبادت و نیایش، از انسان گرفته می‌شود. در حدیث است: «ان الرجل لیکذب لیکذب فیحرم بها عن صلاة اللیل (۳۹) گاهی کسی دروغ می‌گوید، و به همین سبب از نماز شب محروم می‌شود. انسان، با تداوم نماز شب و تهجد و عبادت‌های شبانه، می‌تواند به مقامی از کمال و صفای نفس و قرب به خدا برسد که چشم و گوش و دست‌خدایی پیدا کند (جز حق نبیند، جز حق نشنود و جز حق، عمل نکند) و به آنجا برسد که هر دعایی کند، مستجاب گردد. (۴۰)

پی‌نوشتها

۱- مستدرک الوسائل، ج ۱ ص ۳۳۶. ۲- انشراح، آیه ۷. ۳- مستدرک الوسائل، ج ۱ ص ۳۳۶. ۴- ۵- مستدرک الوسائل، ج ۱ ص ۳۳۶. ۶- وسائل، ج ۴ ص ۱۰۲۳. ۷- مستدرک الوسائل، ج ۱ ص ۳۳۶. ۸- وافی، ج ۲ ص ۱۲۱. ۹- وسائل الشیعه، ج ۴ ص ۱۰۳۷. ۱۰- در اینجا بجاست که یاد کنیم از ۴۰۰ شهید مظلوم ایران، که در ایام حج، در جمعه خونین مکه، در حالی که فریاد برائت از کفار و طواغیت و مستکبران جهانی بر لب داشتند و «مرگ بر آمریکا» و «مرگ بر اسرائیل» می‌گفتند، آماج گلوله‌های وهابیان حاکم بر حجاز قرار گرفته و مظلومانه به شهادت رسیدند (در سال ۱۳۶۶) - زهی تاسف که اینگونه شعارها را که الهام گرفته از آیات قرآن است و دستور قرآن، به اعلام برائت و بیزاری از مشرکان در مناسک حج می‌باشد - برخی کج فهمان، مخالف حال عبادت در حج می‌دانستند و مخالفت می‌کردند! ۱۱- وسائل، ج ۴ ص ۱۰۲۴. ۱۲- جواهر، ج ۱۰ ص ۴۰۵. ۱۳- وسائل، ج ۴ ص ۱۰۳۳. ۱۴- از جمله در: صحیح مسلم، ج ۱ ص ۴۱۸، صحیح بخاری، ج ۱ ص ۱۱۰، سنن ابن ماجه، ج ۱ ص ۲۹۹ (در بحث تعقیبات نماز). ۱۵- لئن شکرتم لازیدنکم (ابراهیم، آیه ۵). ۱۶- بحار الانوار، ج ۸۳ (بیروت) ص ۱۹۴ (در این کتاب، حدود ۸۷ روایت و ۳۸ آیه در باره مسئله شکر نقل کرده است) - ۱۷- بحار، ج ۸۳ ص ۲۰۰. ۱۸- وسائل، ج ۴ ص ۱۰۷۱. ۱۹- وسائل، ج ۴ ص ۱۰۷۱، وافی، ج ۲ ص ۱۲۳. ۲۰- بحار، ج ۸۳ ص ۲۰۰. ۲۱- در بحار الانوار، تمام جلد ۸۴، به روایات مربوط به نمازهای مستحب اختصاص یافته و صدها حدیث در این باره نقل شده است. ۲۲- قصار الجمل، ج ۲. ۲۳- ان للقلوب اقبالا و ادبارا - (بحار،

ج ۸۴ (ص ۴۷) ۲۴-بحار ، ج ۸۴ ص ۴۳ ، وسائل ج ۳ ص ۵۶ . ۲۵-مستدرک الوسائل ، ج ۱ ص ۱۷۷ . ۲۶-قصار الجمل ، نافله . ۲۷-اسراء ، آیه ۷۹ . ۲۸-آل عمران ، آیه ۱۷ . ۲۹-فرقان ، آیه ۶۴ . ۳۰-ذاریات ، آیه ۱۸ . ۳۱-سجده ، آیه ۱۷ . ۳۲-بحار ، ج ۸۴ ص ۱۳۶ . ۳۳-وافی ، ج ۲ ص ۲۲ . ۳۴-وافی ، ج ۲ ص ۲۱ . ۳۵-وافی ، ج ۲ ص ۲۲ . ۳۶-وسائل ، ج ۵ ص ۲۷۲ . ۳۷-وافی ، ج ۲ ص ۲۲ . ۳۸-نقل از : مصباح الشریعه . ۳۹-نورالثقلین ، ج ۳ ص ۲۰۴ . ۴۰-ثواب الاعمال ، ص ۸۸-

نماز جماعت و ...

مقدمه

آئین اسلام ، از بعد اجتماعی مهمی برخوردار است و با عنایت به برکات آثار وحدت و تجمع و یکپارچگی ، در بسیاری از برنامه‌هایش بر این بعد ، تکیه و تاکید کرده است . برگزاری نمازهای روزانه واجب نیز به صورت جماعت و گروهی ، یکی از این برنامه‌هاست . در اینجا به اهمیت نماز جماعت و آثار گوناگون آن اشاره می‌کنیم :

اهمیت نماز جماعت

غیر از آثار فردی و اجتماعی نماز جماعت (که به آنها اشاره خواهد شد) پاداش‌های عظیمی برای آن بیان شده که در اینجا به بعضی از روایات ، اشاره می‌شود . از رسول خدا (ص) نقل شده که : «من سمع النداء فلم یجبه من غیره فلا صلاة له (۱) نماز کسی که صدای اذان را بشنود و بی دلیل ، در نماز جماعت مسلمانان شرکت نکند ، ارزشی ندارد . در حدیث ، تحقیر نماز جماعت ، به منزله تحقیر خداوند بشمار آمده است : «من حقره فانما یحقر الله (۲) شرکت دائم در نماز جماعت ، انسان را از منافق شدن بیمه می‌کند . (۳) و برای هر گامی که به سوی نماز جماعت و مسجد برداشته شود ، ثواب و حسنه در نظر گرفته شده است . (۴) همین که کسی برای شرکت در نماز جماعت از منزل خارج می‌شود ، یا در مسجد ، در انتظار نماز جماعت به سر می‌برد پاداش کسی را دارد که در این مدت ، به نماز مشغول بوده است . (۵) تعداد حاضران در نماز جماعت ، هر چه بیشتر باشد ، پاداش آن بیشتر است . این کلام رسول خداست که فرمود : «ما کثر فهو احب الی الله (۶) حدیث جالبی در بیان فضیلت نماز جماعت است که قسمتی از آن در رساله‌های عملیه هم ذکر شده است . ترجمه تمام حدیث چنین است : اگر اقتدا کننده ۱ نفر باشد ، پاداش ۱۵۰ نماز داده می‌شود . اگر اقتدا کننده ۲ نفر باشد ، پاداش ۶۰۰ نماز داده می‌شود . اگر اقتدا کننده ۳ نفر باشد ، پاداش ۱۲۰۰ نماز داده می‌شود . اگر اقتدا کننده ۴ نفر باشد ، پاداش ۲۴۰۰ نماز داده می‌شود . اگر اقتدا کننده ۵ نفر باشد ، پاداش ۴۸۰۰ نماز داده می‌شود . اگر اقتدا کننده ۶ نفر باشد ، پاداش ۹۶۰۰ نماز داده می‌شود . اگر اقتدا کننده ۷ نفر باشد ، پاداش ۱۹۲۰۰ نماز داده می‌شود . اگر اقتدا کننده ۸ نفر باشد ، پاداش ۳۶۴۰۰ نماز داده می‌شود . اگر اقتدا کنندگان و امام جماعت به ۱۰ نفر رسیدند ، پاداش ۷۲۸۰۰ نماز دارد . ولی ، همین که عدد افراد از ده نفر گذشت ، حساب آنرا جز خدا کسی نمی‌داند . (۷) در حدیث دیگر است : هر که نماز جماعت را دوست بدارد ، خدا و فرشتگان او را دوست می‌دارند . (۸) در زمان پیامبر (ص) هرگاه افراد نماز جماعت کم می‌شدند ، آنحضرت به جستجو و تفقد از افراد می‌پرداخت و می‌فرمود : شرکت در نماز صبح و عشاء ، بر منافقان از هر چیز سنگین‌تر است . (۹) قرآن نیز ، از اوصاف منافقان ، بی حالی و کسالت هنگام نماز را بیان کرده است . (۱۰) چرا که سحر خیزی و حضور در جماعت مسلمین ، آن هم از راه‌های دور و در گرما و سرما ، نشانه صداقت در ایمان و عشق نمازگزار است . حضور در نماز جماعت ، خاص یک منطقه نیست . انسان در هر جا که باشد ، خوب است به فکر نماز جماعت و حضور در آن و تشویق دیگران باشد . رسول خدا (ص) در باره اهمیت جماعت ، فرمود : «صلاة الرجل فی جماعة خیر من صلاته فی بیته اربعین سنة . قیل : یا رسول الله ! صلاة یوم ؟ فقال (ص) :

صلاة واحدة (۱۱) یک نماز با جماعت، بهتر از چهل سال نماز فردی در خانه است. پرسیدند: آیا یک روز نماز؟ فرمود: بلکه یک نماز. و می‌فرمود: صف‌های نماز جماعت، همانند صف‌های فرشتگان در آسمان چهارم است. (۱۲) اولین نماز جماعتی هم که بر پا شد، به امامت رسول خدا و شرکت حضرت علی (ع) و جعفر طیار (برادر حضرت علی (ع)) بود. همین که ابوطالب، فرزندش علی (ع) را دید که به پیامبر اقتدا کرده، به فرزند دیگرش جعفر گفت: تو نیز به پیامبر اکرم اقتدا کن و این جماعت دو سه نفری، پس از نزول آیه «فاصدع بما تؤمر» بود، که فرمان به علنی ساختن دعوت و تبلیغ می‌داد. (۱۳)

آثار نماز جماعت

آثار نماز جماعت

بر پایی فریضه‌های دینی به صورت دسته جمعی، غیر از پاداش‌های فراوانی که یاد شد، در زندگی فردی و اجتماعی امت مسلمان نیز، آثار مثبت و فراوانی دارد که به برخی اشاره می‌شود:

۱- آثار معنوی

بزرگترین اثر معنوی نماز جماعت، همان پاداش‌های الهی است که گفته شد. روایت است که شبی، علی علیه السلام تا سحر به عبادت مشغول بود. چون صبح شد، نماز صبح را به تنهایی خواند و استراحت کرد. رسول خدا (ص) که آنحضرت را در جماعت صبح ندید، به خانه اورفت. حضرت فاطمه (ع) از شب زنده‌داری علی (ع) و عذر او از نیامدن به مسجد سخن گفت. پیامبر فرمود: پاداشی که بخاطر شرکت نکردن در نماز جماعت صبح، از دست علی (ع) رفت، بیش از پاداش عبادت تمام شب است. (۱۴) رسول خدا (ص) فرموده است: لان اصلی الصبح فی جماعة احب الی من ان اصلی لیلی حتی اصبح (۱۵) اگر نماز صبح را به جماعت بخوانم، در نظرم محبوب‌تر از عبادت و شب زنده‌داری تا صبح است. بخاطر همین فضیلت و پاداش‌هاست که اگر تعداد نماز گزاران از ده نفر بیشتر شود، اگر تمام آسمان‌ها کاغذ، و دریاها مرکب و درخت‌ها قلم شود و فرشتگان بنویسند، پاداش یک رکعت آنرا نمی‌توانند بنویسند. (۱۶). و نماز جماعت با تاخیر، بهتر از نماز فردی در اول وقت است. (۱۷)

۲- آثار اجتماعی

نماز جماعت، مقدمه وحدت صفوف و نزدیکی دلها و تقویت کننده روح اخوت است. نوعی حضور و غیاب بی تشریفات، و بهترین راه شناسائی افراد است. نماز جماعت، بهترین، بیشترین، پاکترین و کم خرج‌ترین اجتماعات دنیاست و نوعی دید و بازدید مجانی و آگاهی از مشکلات و نیازهای یکدیگر و زمینه ساز تعاون اجتماعی بین آحاد مسلمین است.

۳- آثار سیاسی

نماز جماعت، نشان دهنده قدرت مسلمین و الفت دلها و انسجام صفوف است. تفرقه‌ها را می‌زداید، بیم در دل دشمنان می‌افکند، منافقان را مایوس می‌سازد، خار چشم بدخواهان است. نماز جماعت، نمایش حضور در صحنه و پیوند «امام و امت» است.

۴- آثار اخلاقی، تربیتی

در نماز جماعت، افراد در یک صف قرار می‌گیرند و امتیازات موهوم صنفی، نژادی، زبانی، مالی و... کنار می‌رود و صفا و

صمیمیت و نوع دوستی در دلها زنده می‌شود و مؤمنان، با دیدار یکدیگر در صف عبادت، احساس دلگرمی و قدرت و امید می‌کنند. نماز جماعت، عامل نظم و انضباط، صف‌بندی و وقت‌شناسی است. روحیه فردگرایی و انزوا و گوشه‌گیری را از بین می‌برد و نوعی مبارزه با غرور و خودخواهی را در بر دارد. نماز جماعت، «وحدت در گفتار، جهت، هدف و امام را می‌آموزد و از آنجا که باید پرهیزکارترین و لایق‌ترین اشخاص، به امامت نماز بایستند، نوعی آموزش و الهام دهنده علم و تقوا و عدالت است. نماز جماعت، کینه‌ها و کدورت‌ها و سوءظن‌ها را از میان می‌برد و سطح دانش و عبودیت و خضوع را در جامعه اهل نماز، افزایش می‌دهد. به خاطر اینهمه آثار است که به نماز جماعت، آنهمه توصیه شده است. حتی نابینایی وقتی از حضور پیامبر، اجازه خواست که به مسجد نیاید، آنحضرت فرمود: از خانه تا مسجد، ریسمانی ببندد و به کمک آن، خود را به نماز جماعت برساند. (۱۸) و نیز، نابینایی که اجازه ترک شرکت در نماز خواستند، رسول خدا(ص) اجازه نفرمود. (۱۹) از طرف دیگر، برخورد شدید نسبت به کسانی که به نماز جماعت اهمیت نمی‌دهند، نشان دیگری بر اهمیت و سازندگی آن است. در حدیث است که به چنان کسان، همسر ندهید (۲۰) و معرف آنان نشوید. (۲۱)

امام جماعت

در نماز جماعت، آنکه جلو می‌ایستد و مردم به او اقتدا می‌کنند، «امام نام دارد. بعضی نیز به او «پیشوا» می‌گویند. در نظام اجتماعی سیاسی اسلام، آنکه پیشوایی جمعی را به عهده دارد، باید از یک سری فضیلت‌ها و برتری‌ها برخوردار باشد، تا فضایل او، الهام‌بخش دیگران نیز باشد. در نماز جماعت نیز، پیشنماز، باید در علم و عمل و تقوا و عدالت، برتر از دیگران باشد. در حدیث می‌خوانیم: «فقدموا افضلکم (۲۲) و «فقدموا خیارکم، (۲۳) یعنی با فضیلت‌ترین و بهترین خودتان را جلو بیندازید و به او اقتدا کنید. احادیث، در این باره، بسیار است. به چند نمونه اشاره می‌کنیم: امام جماعت، باید کسی باشد که مردم به ایمان و تعهد او اطمینان داشته باشند. (۲۴) امام صادق(ع) فرمود: امام جماعت، رهبری است که شما را به سوی خدا می‌برد، پس بنگرید که به چه کس اقتدا می‌کنید. (۲۵) ابوذر فرمود: امام شما، در قیامت، شفیع شماست. پس شفیع خودتان را از افراد سفیه و فاسق قرار ندهید. (۲۶) اقتدا کردن به افراد ناشناخته و آنان که در دین یا امامت، غلومی کنند، نهی شده است. (۲۷) افرادی که در جامعه، بخاطر گناه علنی، شلاق خورده‌اند، یا از طریق نامشروع، بدنی آمده‌اند، حق امام جماعت شدن ندارند. (۲۸) امام جماعت، باید مورد قبول مردم باشد، و گرنه آن نماز، مورد قبول درگاه خداوند نیست. (۲۹) امام صادق(ع) در تفسیر این آیه شریفه (خذوا زینتکم عند کل مسجد) (۳۰) هنگام رفتن به مسجد، زینت خود را همراه داشته باشید) فرمود: زینت مسجد، پیشوای شایسته و امام جماعت مسجد است. (۳۱) البته پوشیدن لباس پاک و داشتن وقار و عطر زدن و... نیز در روایاتی به عنوان زینت مسجد آمده است. امام باقر(ع) فرمود: امام جماعت باید از افراد اندیشمند و صاحب‌فکر باشد. (۳۲) رسول خدا(ص) فرمود: کسی که پشت سر امام عالم نماز بخواند، گویا پشت سر من و حضرت ابراهیم، نماز خوانده است. (۳۳) امام جماعت، باید مراعات ضعیف‌ترین افراد را بکند و نماز را طول ندهد. (۳۴) از مجموع این احادیث، موقعیت حساس امامت جماعت شناخته می‌شود.

انتخاب امام جماعت

از آنجا که در امام جماعت، برتری و فضیلت بر دیگران شرط است، اگر در موقعیتی، چند نفر شایستگی آنرا داشتند که به آنان اقتدا شود، باز هم اوصاف و شرایطی به عنوان اولویت در روایات مطرح است که آموزنده است و گرایش به ارزشها و انتخاب بهتر را می‌آموزد. از جمله: ۱- کسی که قرائت نمازش بهتر باشد (اقرئهم) ۲- کسی که در هجرت، پیشقدم باشد (اقدامهم هجره) ۳- کسی که دین‌شناس تر و در مراتب علمی برتر باشد (اعلمهم بالسنة و افقههم فی الدین) ۴- کسی که سن بیشتری داشته باشد (فاکبرهم

سنا) ۵- کسی که انس او با قرآن بیشتر باشد. ۶- کسی که زیباتر و خوش‌تر باشد. (۳۵) ۷- صاحب منزل، از مهمان در امام جماعت شدن مقدم است. ۸- امام جماعت دائمی، بر افراد تازه وارد به مسجد، مقدم است. در میان امتیازات، به مسئله عالم بودن بیش از هر چیزی تکیه شده است. این دانایی و اعلمیت، در همه مواردی که نوعی رهبری و پیشوایی در کار است، شرط و امتیاز است. در حدیث است: «من صلی بقوم و فیهم من هو اعلم منه لم یزل امرهم الی السفال الی یوم القیامه» (۳۶) کسی که امامت نماز و پیشوایی گروهی را به عهده بگیرد، در حالیکه میان آنان، دانایان او هم باشد، وضع آن جامعه تا قیامت، همواره رو به سقوط و پستی است. البته همچنانکه در حدیثی گذشت، امام جماعت باید مورد پذیرش و قبول مردم باشد. این مقبولیت، از راه علم و پاکی و عدالت و تواضع و اخلاق نیکو بدست می‌آید. نباید غفلت داشت که گاهی دشمنان و اهل نفاق، برای ضربه زدن به اسلام و روحانیت، امام جماعتی را با شایعه و تهمت و دروغ، بدنام می‌کنند تا او را به انزوا بکشند. هشیاری مردم، خنثی کننده این نقشه شیطانی است. پشت سر کسی نباید به جماعت ایستاد که با فسق و گناه و بدرفتاری، مقبولیت خود را از دست داده است، نه آنکه دستهای مرموز دشمن، او را از نظرها انداخته باشد! ...

عدالت در امام جماعت

از شرایط امام جماعت، عادل بودن است. عدالت را در کتب فقهی تعریف کرده‌اند. فقهای گرانقدر، از جمله حضرت امام خمینی (قدس سره) می‌فرمایند: عدالت، یک حالت درونی است که انسان را از ارتکاب گناهان کبیره، و تکرار و اصرار نسبت به گناهان صغیره باز دارد. (۳۷) پاکی، تقوا، دوری از گناه، از نشانه‌های عدالت است. بنا به اهمیت این صفت، در نظام اسلامی یکی از امتیازات به حساب آمده و در فقه اسلامی و قانونی اساسی، داشتن آن برای مسئولان بلند پایه و مشاغل حساس، شرط است و کارهای مهم کشور و امور مردم، باید بدست افراد عادل انجام گیرد. به برخی از این موارد که عدالت شرط است، توجه کنید: در مسائل عبادی، امام جماعت باید عادل باشد. در مسائل سیاسی عبادی، مثل نماز جمعه، خطیب و امام جمعه باید عادل باشد. در مسائل سیاسی و حقوقی، (همچون نمایندگی مجلس و تصویب قوانین) نظر فقهای عادل بنام شورای نگهبان معتبر است. در مسائل حقوقی، گرفتن و دادن هر حق به صاحبش، باید با گواهی افراد عادل باشد. در مسائل تربیتی، اجرای حدود اسلامی و تادیب ظالم و خلافکار، وقتی است که افراد عادل، به خلاف و گناه او شهادت دهند. در مسائل اقتصادی، بیت المال باید دست افراد عادل باشد. در مسائل اجتماعی و فرهنگی، پخش و نشر خبرها، باید دست افراد عادل باشد و به خبر افراد فاسق، اعتماد نمی‌توان کرد، مگر پس از تحقیق و تفحص. در مسائل نظامی، فرمانده کل قوا، با رهبری است، که عدالت شرط آنست. پس عدالت، از ارکان مهم در نظام حکومتی اسلام و واگذاری مسئولیت‌های اجتماعی و تنظیم امور زندگی است.

راه شناخت عدالت

گرچه برخورداری از عدالت، و داشتن ملکه ترک گناه، از امور درونی افراد است، ولی با علائم و نشانه‌هایی که در زندگی و عمل افراد بروز می‌کند، می‌توان به بود و نبود آن در افراد، پی برد. در روایات، برخی از این علائم به چشم می‌خورد و بعضی ملاک‌ها بیان شده که با وجود آنها، می‌توان کسی را عادل شمرد. از امام صادق (ع) پرسیدند: عادل کیست؟ فرمود: «اذا غض طرفه من المحارم و لسانه عن الماثم و کفه عن المظالم» (۳۸) کسی که چشمش را از نامحرم، زبانش را از گناه، و دستش را از ظلم حفظ کند: پیامبر خدا (ص) نیز در حدیثی انسان جوانمرد و عادل را چنین معرفی می‌کند: «من عامل الناس فلم یظلمهم و حدثهم فلم یکنذبهم و وعدهم فلم یخلفهم فهو ممن کملت مروته و ظهرت عدالته...» (۳۹) کسی که با مردم، در معاملات، ستم نکند و در سخن، دروغ نگوید و در وعده‌هایش تخلف نکند، او از کسانی است که مروتش کامل و عدالتش آشکار است. از امام

صادق(ع) سؤال شد: عدالت انسان را از کجا بشناسیم؟ فرمود: همین که کسی اهل حیا و عفت باشد و در خوراک و گفتار و شهوت، خود را به گناه نیالاید، و از گناهان بزرگی مثل زنا، ربا، شراب، فرار از جنگ، ... (که مورد تهدید قرآن است) بپرهیزد، و جز در مواردی که عذر دارد، از شرکت در جماعت مسلمین دوری نکند، چنین انسانی عادل است و تفتیش از عیوب او و غیبت او بر مردم حرام است... (۴۰) در روایات دیگری می‌خوانیم: به آنکس که نمازهای پنجگانه را به جماعت بخواند، خوشبین باشید و گواهی او را بپذیرید. (۴۱) شاید آنچه را که فقهاء، به عنوان حسن ظاهری در عدالت بیان می‌کنند، همین باشد که با حضورش در مراسم و جماعت مسلمین و نبودنش در مراکز فساد و گناه، مایه اعتماد مردم شود و او را از این طریق، انسان عادل و درست کاری بشناسند. امام باقر(ع) در مورد عدالت زنان می‌فرماید: همین که اهل حجاب و از خانواده‌های محترم بود و از شوهر خویش اطاعت می‌کرد و از کارهای ناپسند و جلوه‌گری‌های ناروا پرهیز داشت، عادل است. (۴۲) در بعضی روایات، «فاسق را کسانی می‌داند که به خاطر گناهان زشت علنی، در جامعه شلاق خورده، یا میان مردم مشهور به خلاف و بد کاری یا مورد سوءظن باشند. (۴۳) البته معنای عدالت در یکنفر، آن نیست که در طول عمر، مرتکب گناهی نشده باشد، چرا که این ویژگی، تنها در انبیاء و اولیاء معصوم است، ولی همین که ما، در ظاهر، از او گناه بزرگی ندیده باشیم، کافی است. این نیز ناگفته نماند که: اگر کسی خود را عادل نمی‌داند، و حتی به مردم بگوید که من عادل نیستم، اما مردم او را عادل و با تقوا بشناسند، می‌تواند امام جماعت شود و مردم نیز می‌توانند به او اقتدا کنند و اگر مردم، مایل به اقتدا باشند، نباید سرپیچی کند. (۴۴) و حتی اگر پس از نماز جماعت، معلوم شود که امام جماعت، عادل نبوده، نمازهایی را که پشت سر او خوانده‌اند صحیح چرا بعضی به جماعت نمی‌روند؟ است و اعاده لازم نیست. (۴۵) با همه پاداشها و آثاری که برای نماز جماعت وجود دارد، برخی از این فیض بزرگ محرومند و با تاسف، شاهدیم که بسیاری، به آن بی‌اعتنا و کم‌رغبت‌اند و حتی در همسایگی مسجد به سر می‌برند، ولی در جماعت مسلمین حاضر نمی‌شوند و مسجدها، گاهی به صورت ناراحت کننده و دردآوری خلوت است. علت شرکت نکردن افراد در نمازهای جماعت، گوناگون است. بعضی واقعا عذر دارند و دلیلشان پذیرفتنی است، ولی در بسیاری موارد، بهانه‌هایی پوچ، بیشتر نیست. مروری به اینگونه دلایل و بهانه‌هایی کنیم: بعضی، از پاداشهای نماز جماعت، غافلند. برخی، از بد رفتاری برخی نمازگزاران در مسجد، به نماز جماعت بی‌رغبت می‌شوند. بعضی، تنها بد اخلاقی امام جماعت را، بهانه عدم شرکت خود قرار می‌دهند و آنرا منافی با عدالت او به حساب می‌آورند. بعضی، بخاطر همفکر نبودن امام جماعت، با دیدگاههای سیاسی آنان نسبت به موضوعات و اشخاص و... از شرکت در جماعت، دوری می‌کنند. بعضی، بخاطر مشغولیت‌های اقتصادی و اجتماعی و گرفتاری‌های روزمره، از پاداشهای عظیم نماز جماعت محروم می‌شوند. بعضی، از برخورد سرد افراد مسجد، دلسرد می‌شوند و دیگر نمی‌روند. بعضی، عیب‌های بستگان و نزدیکان امام جماعت را به حساب اومی‌گذارند و او را قبول ندارند. بعضی، شرکت خود را در نماز جماعتی را، مایه تقویت و بزرگ شدن پیشنهاد در جامعه می‌دانند و از آن پرهیز دارند، بی‌آنکه دلیلی روشن بر بی‌عدالتی امام جماعت داشته باشند. بعضی، از روی غرور، حاضر نیستند در نماز جماعت یک امام جوان یا فقیرزاده، اما پاک و متعهد و لایق، شرکت کنند. برخی هم، تن‌پرور و تنبل‌اند و در عبادات، بی‌حوصله و کسل‌اند و نماز جماعت را، بجای آنکه کار بدانند، بار می‌دانند و به سختی حاضرند دست از کارهای دیگر بکشند و به جمع مسلمانان در نماز بپوشند. بعضی نیز، از طول کشیدن نماز جماعت، از مسجد می‌گریزند. بعضی نیز، از متولی یا دست‌اندرکاران مسجد، خوششان نمی‌آید، از این رو به نماز جماعت نمی‌آیند. اینها گوشه‌ای از علل سردی برخی نسبت به حضور در نماز جماعت بود. همانطور که دیدید، بیشتر اینها، بهانه‌هایی غیر قابل اعتناست. اگر آگاهی و رشد دینی مردم به حدی برسد که عوامل یاد شده را کنار بگذارند، و با خلوص و همدلی، در صفوفی منظم کنار هم بنشینند، به پاداش‌های عظیم جماعت، توجه داشته باشند، بدخلقی پیشنهاد را، مغایر با عدالت او ندانند، گناه بستگان او را به حساب او نگذارند، و... به برکات و آثار مثبت فراوان این گردهمایی دینی بیندیشند، خواهیم دید که مساجد، رونق بیشتری

خواهد یافت و خلوتی نمازهای جماعت، از میان خواهد رفت. البته، صلاحیت‌های علمی و اخلاقی پیشنماز، و محیط گرم و آموزنده بودن مساجد، و برخورد شایسته و احترام‌آمیز با شرکت‌کنندگان در نماز، به خصوص با جوانان و نوجوانان، می‌تواند سهم عمده‌ای در جذب آنان به مسجد، این کانون وحدت و معنویت داشته باشد. سهم مسئولان فرهنگی، تبلیغی و تربیتی کشور نیز در این زمینه، مهم است. اگر مریبان محترم و معلمان و پدران و مادران، خود در جماعت‌ها شرکت کنند و در برابر شاگردان و فرزندان به نماز بایستند، یا به مساجد بروند، الهام بخش دیگران نیز خواهد بود. اگر مدارس، در کنار مساجد ساخته شود، برای حضور دانش‌آموزان در نمازهای جماعت، تسهیلی به حساب می‌آید.

نماز مسافر

نماز، از واجبات بسیار مهمی است که در هیچ حال از انسان ساقط نیست، حتی در مسافرت، بیماری، میدان جنگ، در حال غرق شدن و... البته بنا به شرایط خاص، صورت‌های مختلفی به خود می‌گیرد، ولی همواره بر انسان واجب است. یک مسلمان هنگام سفر و در طول راه هم باید بر نمازهای خویش مواظبت کند. در قطار، اتوبوس، در سرما و گرما، در تنگی وقت و عجله، نباید نماز را سبک شمرد و ادای آن را به فراموشی سپرد. وقتی اتوبوس یا قطار، برای نماز یا صرف غذا نگه می‌دارد، باید شتافت و نماز را هم خواند. و اگر توقیفی نکرد، از راننده خواست تا نگهدارد.

شرایط نماز قصر

مسافر، در مدت مسافرت و در راه، با هشت شرط، نمازهای چهار رکعتی خود را باید شکسته و قصر (دو رکعت) بجا آورد: (۴۶) شرط اول: آنکه سفر او کمتر از هشت فرسخ شرعی نباشد. شرط دوم: آنکه از اول مسافرت، قصد هشت فرسخ را داشته باشد. شرط سوم: آنکه در بین راه، از قصد خود برنگردد. شرط چهارم: آنکه نخواهد پیش از رسیدن به هشت فرسخ، از وطن خود بگذرد، یا ده روز یا بیشتر در جایی بماند. شرط پنجم: آنکه برای کار حرام سفر نکند و سفرش، سفر معصیت نباشد. شرط ششم: آنکه از صحرائشینان بیابان گرد نباشد. شرط هفتم: آنکه شغل او مسافرت نباشد. شرط هشتم: آنکه به حد ترخص (۴۷) برسد.

اقامت ده روز

در مسافرت، اگر انسان قصد ماندن ده روز تمام یا بیشتر در یکجا داشته باشد، باید نمازهایش را تمام بخواند. اگر نیت واقعی او، ماندن کمتر از ده روز است، نمی‌تواند در ظاهر قصد ده روز کند و تمام بخواند. اگر قبل از تمام شدن ده روز، به دلایلی تصمیم انسان عوض شد و تصمیم به بازگشت گرفت، روزهای باقیمانده را هم باید تمام بخواند. اگر کسی مسافرت کند و به وطن خود برود، هر چند کمتر از ده روز بماند، نمازهایش تمام است. مگر آنکه از وطن خود اعراض کرده و بنایش بر بازنگشتن باشد، که حکم مسافر دارد. زادگاه انسان، وطن اصلی اوست، مگر آنکه از آنجا اعراض کند. محل دیگری را هم که انسان برای اقامت دائمی انتخاب می‌کند، وطن غیر اصلی او به حساب می‌آید. کسی که در دو جا زندگی می‌کند، هر دو جا وطن او محسوب می‌شود. تا انسان، قصد ماندن همیشگی در جایی غیر از وطن اصلی نداشته باشد، وطن او حساب نمی‌شود، مگر آنکه بدون قصد ماندن، آنقدر بماند که مردم بگویند آنجا وطن اوست. کسی که مسافرت، شغل اوست (مثل رانندگان، خلبانان و...) یا شغلش به گونه‌ای در ارتباط با سفر است که همواره در تردد و رفت و آمد است، نمازهایش را باید تمام بخواند. (توضیح بیشتر در رساله‌هاست). مسافر، در چهار جا می‌تواند نمازش را هم شکسته و هم تمام بخواند: ۱- مسجد الحرام ۲- مسجد النبی ۳- مسجد کوفه ۴- حرم سید الشهداء و مسجد متصل به حرم آنحضرت. (۴۸) در این موارد، برای فیض بیشتر بردن از معنویات این اماکن،

مسافر مجاز است نمازش را تمام بخواند .

نماز قضا

نماز ، از حقوق خدا بر عهده انسان است و انجام درست و به موقع آن ، بر انسان مکلف واجب است . کسی که نماز واجب خود را به هر دلیل در وقت آن نخوانده است ، مانند : فراموشی ، بیهوشی ، مستی ، یا عدم امکان و از روی اجبار ، یا از روی سهل انگاری و معصیت ، و یا آنکه خواننده ولی باطل بوده و بعدافهمیده است ، باید آن نمازها را که نخوانده یا باطل بجا آورده ، قضا کند . البته نمازهای روزانه‌ای را که زنان در حال حیض یا نفاس نمی‌خوانند ، قضا ندارد . کسی که نماز قضا دارد ، باید در خواندن آن کوتاهی نکند ، ولی واجب نیست فوری آنرا بجا آورد . انسان تا زنده است ، اگر چه از خواندن نمازهای خود عاجز باشد ، دیگری نمی‌تواند نمازهای او را قضا نماید . نماز قضا را می‌توان با جماعت خواند . و لازم نیست نماز هر دو یکی باشد . مثلاً می‌توان قضای نماز صبح را ، در جماعت نماز مغرب و عشاء خواند ، یا برعکس . نمازی که از انسان فوت شده ، از نظر تعداد رکعات ، به همان صورت باید قضا شود . مثلاً انسان می‌تواند در مسافرت ، قضای نماز چهار رکعتی را به صورت تمام بخواند . و اگر مثلاً در مسافرت ، نماز ظهر از انسان قضا شده ، در وطن باید آن را به صورت دو رکعتی قضا کند . (برای آشنایی با مسائل ریزتر نماز مسافر و نماز قضا ، به توضیح المسائل رجوع کنید .)

پی‌نوشتها

۱- وسائل ، ج ۵ ص ۳۷۵ ، کنز العمال ، ج ۸ حدیث ۲۲۷۹۹ . ۲- من لا یحضره الفقیه ، ج ۱ ص ۳۷۷ . ۳- مستدرک الوسائل ، ج ۱ ص ۴۸۸ . ۴- کنز العمال ، ج ۸ حدیث ۲۲۸۱۵ از پیامبر اسلام (ص) . ۵- کنز العمال ، ج ۸ حدیث ۲۲۸۱۸ و ۲۲۸۲۷ . ۶- کنز العمال ، ج ۸ ص ۲۵۸ . ۷- مستدرک الوسائل ، ج ۱ ص ۴۸۷ ، رساله حضرت امام ، مسئله ۱۴۰۰ . ۸- مستدرک الوسائل ، ج ۱ ص ۴۸۸ . ۹- کنز العمال ، ج ۸ ص ۲۵۶ . ۱۰- و اذا قاموا الى الصلوة قاموا کسالی (نساء ، آیه ۱۴۲) . ۱۱- مستدرک الوسائل ، ج ۱ ص ۴۸۸ . ۱۲- همان مدرک . ۱۳- همان مدرک ، ص ۶۸۹ ، وسائل ، ج ۵ ص ۳۷۳ . ۱۴- سفینه البحار ، ج ۱ ، جماعت . ۱۵- کنز العمال ، ج ۸ حدیث ۲۲۷۹۲ . ۱۶- توضیح المسائل امام (قدس سره) مسئله ۱۴۰۰ . ۱۷- توضیح المسائل امام (قدس سره) مسئله ۱۴۰۲ . ۱۸- وسائل ، ج ۵ ص ۳۷۷ . ۱۹- کنز العمال ، ج ۸ ص ۲۵۵ . ۲۰- و ۲۱- سفینه البحار ، ج ۱ ، جماعت . ۲۲- و ۲۳- من لا یحضره ، ج ۱ ص ۳۷۷ . ۲۴- مستدرک الوسائل ، ج ۱ ص ۴۹۰ . ۲۵- مستدرک الوسائل ، ج ۱ ص ۴۹۱ ، وسائل ، ج ۵ ص ۴۱۶ . ۲۶- وافی ، ج ۲ ص ۱۷۷ . ۲۷- و ۲۸- مستدرک الوسائل ، ج ۱ ص ۴۹۱ . ۲۹- وسائل ج ۵ ص ۴۱۷ و مستدرک ، ج ۱ ص ۴۹۲ . ۳۰- اعراف ، آیه ۳۱ . ۳۱- نورالثقلین ، ج ۲ ص ۱۹ . ۳۲- و ۳۳- مستدرک الوسائل ، ج ۱ ص ۴۹۲ . ۳۴- من لا یحضره ، ج ۱ ص ۳۸۱ . ۳۵- وافی ، ج ۱ ص ۱۷۷ ، مستدرک الوسائل ، ج ۱ ص ۴۹۲ و ۴۹۳ ، وسائل ، ج ۴ ص ۴۱۹ . ۳۶- من لا یحضره ، ج ۱ ص ۳۷۸ . ۳۷- تحریر الوسیله ، ج ۱ ، بحث امام جماعت . ۳۸- بحار ، ج ۷۵ ص ۲۴۸ . ۳۹- بحار ، ج ۶۷ ص ۱- ۴۰- استبصار ، ج ۳ ص ۱۲ . ۴۱- وسائل ، ج ۱۸ ص ۲۹۱ . ۴۲- استبصار ، ج ۳ ص ۱۳ . ۴۳- وسائل ، ج ۱۸ ص ۲۹۵ . ۴۴- جواهر ، ج ۱۳ ص ۲۷۷ ، تحریر الوسیله ، ج ۱ ، شرایط امام جماعت . ۴۵- تحریر الوسیله ، شرایط امام جماعت . ۴۶- هر یک از این شرایط ، دارای مسائل و جزئیات بسیاری است که توضیح آنها را از رساله مطالعه کنید . ۴۷- حد ترخص یعنی جایی که با رسیدن به آنجا ، انسان دیگر دیوار شهر را نبیند و صدای اذان آنرا نشنود (توضیح المسائل حضرت امام) . ۴۸- رساله حضرت امام ، مسئله ۱۳۵۶ .

نمازهای دیگر

نمازهای دیگر

تا کنون، غیر از نمازهای مستحبی و نوافل روزانه، که همراه با تعقیبات ذکر شد، نماز مسافر و نماز قضا نیز بحث شده، که این دو نیز، همان نمازهای روزانه در شرایطی خاص (در سفر، یا در خارج وقت) بود. اما، چند نماز دیگر نیز هست که برخی واجب و بعضی مستحب مؤکد است، برای تکمیل بحث‌های نماز، به آنها هم به صورت گذرا پرداخته می‌شود.

نماز جمعه

نماز جمعه

در مراسم هفتگی اجتماعی مسلمین، «نماز جمعه جایگاه والایی دارد و نه تنها یک عبادت، بلکه مظهر وحدت مسلمین و شکوه و عظمت اسلام است و آگاهی پیروان قرآن را بالا می‌برد و «نماز عبادی، سیاسی محسوب می‌گردد. قرآن کریم، در باره نماز جمعه، می‌فرماید: «یا ایها الذین آمنوا اذا نودی للصلوة من یوم الجمعة فاسعوا الی ذکر الله و ذروا البیع (۱) ای ایمان آوردگان! وقتی به نماز روز جمعه ندا داده می‌شود، به سوی یاد خدا بشتابید و داد و ستد را رها کنید.

کیفیت نماز جمعه

نماز جمعه در عصر غیبت، واجب تخییری است و انسان می‌تواند نماز جمعه بخواند یا نماز ظهر. نماز جمعه دو رکعت است و حتما باید بصورت جماعت خوانده شود. پیش از نماز، دو خطبه واجب است که خطیب، در آنها علاوه بر دعوت به تقوا، مسائل اجتماعی-سیاسی مسلمانان را هم باید مطرح کند. وقت آن، از آغاز ظهر تا حدود یک ساعت پس از اذان است و از آن دیرتر روا نمی‌باشد. حداقل افرادی که با حضور آنان نماز جمعه تشکیل می‌شود، پنج نفر است. فاصله دو نماز جمعه، نباید کمتر از یک فرسخ باشد. گوش دادن به خطبه‌های نماز جمعه واجب است. شرکت نکردن بدون عذر، در نماز جماعت، نشانه نفاق است. بهتر است که امام جمعه، در رکعت اول، پس از حمد، سوره جمعه را بخواند و در رکعت دوم، سوره منافقین را. رسول خدا(ص) فرموده است: خداوند با سوره جمعه، مؤمنان را گرامی داشته است، از این رو، پیامبر(ص) به عنوان بشارت آنان، جمعه را سنت کرده و بعنوان توییخ منافقان، سوره منافقین را لازم ساخته است. (۲)

اهمیت نماز جمعه

اهمیت نماز جمعه

در این زمینه، احادیث بسیاری نقل شده که در اینجا مجال پرداختن به آنها نیست. (۳) رسول خدا(ص) نماز جمعه را «حج مساکین دانسته (۴) و آنرا موجب آمرزش گناهان شمرده است. (۵) نماز جمعه، نمایش وحدت و قدرت مسلمانان و میعاد نماز گزاران مؤمن است. رسول خدا(ص) در آغاز هجرت، وقتی به مدینه رسید، اولین نماز جمعه را برای مردم پیا داشت و این اجتماع شکوهمند و سازنده را پایه گذاری کرد. این نماز، بعد سیاسی و حکومتی دارد. خطیب و امام جمعه، یا حاکم مسلمین است، یا کسی که از طرف رهبری، به این سمت منصوب شده است. برکات و آثار سازنده تربیتی و اجتماعی این عبادت سیاسی بسیار است، که به چند نمونه اشاره می‌شود:

۱- تقویت روحیه اخوت و برادری

چرا که همه، از هر جا، در یک مجمع و مصلا گرد می‌آیند و با رنگ‌ها و نژادهای مختلف کنار هم می‌نشینند. آنچه در نماز جماعت بود، به مراتب بیشتر و قوی‌تر در نماز جمعه، این تجمع هفتگی مسلمانان وجود دارد.

۲- تشکل نیروهای اسلام

این عبادت، به نوعی مسلمانان را بر محور عبادت و نماز، تشکل و یکپارچگی می‌بخشد و مایه ارباب دشمنان اسلام و خنثی شدن توطئه‌های تفرقه افکنانه و شایعه‌های آنان است.

۳- رشد فکری-سیاسی مسلمانان

به مقتضای مطالب آگاهی بخشی که در خطبه‌های جمعه بیان می‌شود، مردم از مسائل سیاسی کشور خود و جهان با خبر می‌شوند و با آشنایی به وظایف اجتماعی خویش، در صحنه اجتماع حضور بیشتر می‌یابند.

۴- تقویت روحیه جمعی

این نیز از آثار نماز جمعه است که قطره‌های پراکنده افراد انسانی را در یک اقیانوس، گرد می‌آورد و همه با ارتباط متقابل و شناسایی هم، روحیه اجتماعی پیدا می‌کنند و انزوا و فردگرایی از بین می‌رود.

۵- مرکزیت بسیج مردم

سنگر نماز جمعه، بهترین جای دعوت مردم به بسیج شدن برای جهاد و دفاع و حل مشکلات اجتماعی و یاری رسانی به دیگران است. این قدرت عظیم مردمی که در نماز جمعه متجلی می‌شود، همواره مورد توجه بوده و در صدر اسلام نیز، رسول خدا(ص) و امیرالمؤمنین(ع) از مساجد و پس از خطبه‌ها، افراد را بسیج کرده و به جبهه‌های جهاد، می‌فرستادند. و بسیاری آثار دیگر... (۶)

سیره اولیاء دین

روش رسول خدا(ص) و پیشوایان معصوم در باره نماز جمعه، بیانگر اهمیت آن و ضرورت اهتمام به این فریضه است. در روایت است که علی(ع) فرمود: روز پنجشنبه، دوا(های ضعیف کننده) نخورید، پرسیدند: چرا؟ فرمود: برای آنکه شما را از حضور در نماز جمعه باز ندارد. (۷) امام صادق(ع) می‌فرماید: «و کان اصحاب النبی یتجهزون للجمعه یوم الخمیس، لضیق الوقت (۸) یاران پیامبر، از روز پنجشنبه برای جمعه آماده می‌شدند، چرا که جمعه (بخاطر کارهایی که دارد) وقت تنگ است. امیرالمؤمنین(ع) زندانیان و متهمان پرونده‌های بدهکاری، تهمت و... را برای نماز جمعه بیرون می‌آورد، تا در نماز جمعه حضور داشته باشند، و اولیاء آنان ضمانت می‌کردند که برگردند. فاسقان زندانی را هم برای شرکت در نماز جمعه، بیرون می‌فرستاد، با کنترل و مراقبت. (۹) علی(ع) به عنوان بزرگداشت نماز جمعه و تعظیم این شعائر، پا برهنه برای نماز جمعه حاضر می‌شد و کفشها را در دست چپ می‌گرفت و می‌فرمود: این نماز، جایگاه خاص الهی است، و این کار را از روی تواضع در برابر خداوند انجام می‌داد. (۱۰) با این حساب، اهمیت این فریضه آشکار می‌شود و مسلمان متعهد نباید از حضور در این صحنه سیاسی عبادی غفلت ورزد.

امام امت فرموده است: «نماز جمعه، که نمایشی از قدرت سیاسی و اجتماعی اسلام است، باید هر چه با شکوهرت و پرمحتواتر اقامه شود... ملت عظیم و عزیز، با شرکت خود، باید این سنگر اسلامی را هر چه عظیمتر و بلند پایه‌تر، حفظ نماید، تا به برکت آن، توطئه‌های خائن و دسیسه‌های مفسدان خنثی شود. (۱۱)

نماز عید

نماز عید

مناسبت‌های مختلف اسلامی، زمینه توجه به خدای متعال و زنده‌کننده یاد او در زندگی و فکر مسلمانان است و برای بسیاری از این مناسبت‌ها، اعمال و دعاهای بخصوصی، از جمله نماز، بیان شده است. منظور از نماز عید، نماز دو رکعتی است که در «عید فطر» و «عید قربان خوانده می‌شود. بر خلاف سایر جشن‌ها و نیز اعیاد دیگران، که آمیخته به غفلت‌ها، هوسرانی‌ها و شهوات است، عید اسلامی، همراه با نماز، دعا، انفاق و صدقات، غسل و طهارت و... است. اینک به توضیح مختصری پیرامون نماز این دو عید می‌پردازیم:

نماز عید فطر

نماز عید فطر

در نخستین روز ماه شوال، که عید فطر است، پس از یک ماه عبادت و روزه، به شکرانه این توفیق نماز باید خواند. این نماز، در زمان حضور امام علیه السلام واجب است و باید به ماعت خوانده شود ولی در زمان ما مستحب است. وقت آن، از اول آفتاب روز عید، تا ظهر است ولی بهتر است که در آغاز روز، پس از بلند شدن آفتاب بخواند. در رکعت اول، بعد از خواندن حمد و سوره، باید پنج تکبیر گفت و پس از هر تکبیر، قنوت گرفت. در قنوت، هر دعایی می‌توان خواند، ولی بهتر، دعای اللهم اهل الکبرياء و العظمة... است. در رکعت دوم چهار تکبیر است، که پس از هر تکبیر، قنوت لازم است. نماز عید فطر، با معنویت خاصی که دارد، دلها را متوجه خدای کند، حالت توبه و استغفار در دلها ایجاد می‌سازد و مستحب است که انسان، پیش از نماز عید، غسل کند، دعاهای خاصی را بخواند، و در فضای باز و در زیر آسمان به نماز بایستد. امام رضا (ع) می‌فرماید: «انما جعل یوم الفطر العید، لیکون للمسلمین مجتمعاً مجتمعون فیه و یبرزون لله عز و جل فیمجدونه علی ما من علیهم، فیکون یوم عید و یوم اجتماع و یوم زکوة و یوم رغبه و یوم تضرع (۱۲) خداوند، روز فطر را بدین سبب عید قرار داد، تا مسلمانان، مجمعی داشته باشند که در آنروز، جمع شوند و در برابر خداوند، بخاطر منت‌ها و نعمت‌هایش، به تمجید و تعظیم پردازند، پس آنروز، روز عید و تجمع و زکات و رغبت و نیایش است. در این حدیث شریف، فلسفه این نماز و عید را در محورهای زیر، بیان کرده است: ۱- اجتماع و گردهمایی ۲- زکات و رسیدگی به فقرا ۳- رغبت و گرایش به خدا ۴- تضرع و نالیدن به درگاه پروردگار و اینها، هم ناظر به بعد معنوی و عرفانی این نماز و مراسم عبادی است، هم توجه به آثار اجتماعی و فوایدی دارد که به مردم می‌رسد و مردم با پرداخت زکات فطره، بینویان مستمند را به نوایی می‌رسانند و به یک لحاظ، از نظر تامین معاش محرومان، عید فطر، «عید فقرا» محسوب می‌شود. اضافه بر آثار اجتماعی و سیاسی که این اجتماع عظیم سالانه دارد و نشان شوکت و قدرت امت اسلامی است. (۱۳)

جایزه الهی

عمده‌ترین چیزی که در این نماز، از خدا خواسته می‌شود، آمرزش و مغفرت الهی و مبارک ساختن این عید، با قبولی طاعات است و این، بهترین جایزه‌ای است که خداوند به نمازگزاران روزه‌دار، عطا می‌کند. امام باقر(ع) می‌فرماید: رسول خدا(ص) فرمود: هر گاه روز اول ماه شوال (عید فطر) فرا می‌رسد، یک منادی از سوی خداوند ندا در می‌دهد: «ایها المؤمنون! اغدوا الی جوائزکم! بشتابید به سوی جایزه‌هایتان. آنگاه، امام باقر(ع) رو به جابر کرده، فرمود: ای جابر! جوایز خدا، مثل جایزه‌های این پادشاهان نیست!... امروز، روز جایزه‌هاست! (۱۴)

عید فطر صحنه‌ای از قیامت

از آثار تربیتی و سازنده نماز عید فطر، آنست که در آن اجتماع‌دعایی و حضور نیازمندان در مصلاهی بی سقف، انسان به یاد خدا و قیامت و نیازمندی خویش به رحمت الهی می‌افتد و صحنه قیامت در نظرها مجسم می‌شود. یادآوری قیامت در آنروز، سفارش امیر المؤمنین(ع) است. در روایت است که علی(ع) در یک روز فطری در خطبه‌ای که خواند، خطاب به مردم فرمود: ای مردم! این روز شما، روزی است که نیکان، پاداش می‌گیرند. در این روز، بدکاران، زیان می‌کنند. این روز، شبیه‌ترین روز به قیامت شماس است. با بیرون آمدنتان از خانه‌ها به مصلا، بیرون آمدنتان از قبرها را به یاد آورید. با توقف خود در مصلا و انتظار نماز، توقف در حضور خدا را در قیامت به خاطر آورید. و با بازگشت خود به خانه‌ها، بازگشتتان را به خانه‌های خود در بهشت یا جهنم به یاد آورید. (۱۵) امام مجتبی(ع) روز عید فطر، به عده‌ای برخورد که به خنده و بازی مشغول بودند. به همراهان خویش فرمود: خداوند، رمضان را، میدانی برای مسابقه و دستیابی به رحمت و رضوان خویش قرار داده بود، که عده‌ای پیش تاخته و بردند، عده‌ای هم عقب مانده و باختند. شگفت از آنکه در این روز پاداش، به خنده و بازی مشغول است... (۱۶)

نماز عید قربان

روز دهم ذیحجه، روز عید قربان (عید اضحی) و از بزرگترین اعیاد اسلامی است که اعمال و دعاهای خاصی دارد. یکی از نمازها، «نماز عید قربان است که مثل نماز عید فطر، دو رکعت است و به همان صورت و در همان وقت و با همان شرایط خوانده می‌شود. چه در روز عید فطر و چه قربان، پیش از نماز و پس از آن (در نماز قربان، تا ده نماز پس از نماز عید) تکبیرهایی گفته شود، که همه، بزرگ شمردن خدا و توحید و ستایش او و شکر بر نعمت هدایت است. (۱۷) در قنوت نماز عید، آنگونه که گذشت، دعای اللهم اهل الکبریاء و العظمه... بهتر است. (۱۸) در این دعا، خدا را به عظمت، جبروت، عفو و رحمت و بخشش می‌شناسیم و یاد می‌کنیم و از او، به حق و منزلت این روز بزرگ، که عید مسلمانان و مایه شرافت و افتخار پیامبر و خاندان اوست، درخواست می‌کنیم که بر «محمد و آل او» درود فرستد و ما را از خیرها و برکات خویش بهره‌مند سازد. جمله‌ای که در این دعا آمده، جامع‌ترین درخواستی است که می‌توان از خدا طلبید. از پروردگار می‌خواهیم که: خدایا، در هر خیری که محمد و آل محمد را در این روز، وارد ساختی، مرا نیز داخل گردان و از هر بدی که محمد و آل محمد را در این روز، بیرون ساختی، مرا نیز خارج گردان. خدایا... من از تو بهترین چیزها را می‌طلبم که بندگان صالح تو، از تو خواسته‌اند. و به تو پناه می‌برم از هر بدی که بندگان مخلصت، از آن به تو پناهانده شده‌اند!

نماز عید حق رهبری

در اسلام، آئین‌های جمعه و عید، از منصب‌های وابسته به حکومت حق و رهبری اسلامی است و اگر قدرت‌های ستمگر، آنها را در استخدام اهداف خویش می‌گرفتند، غاصبانه بوده است. حتی نصب افراد برای اقامه نماز جمعه و عید و مراسم حج و... در اسلام، آئین‌های جمعه و عید، از منصب‌های وابسته به حکومت حق و رهبری اسلامی است و اگر قدرت‌های ستمگر، آنها را در استخدام اهداف خویش می‌گرفتند، غاصبانه بوده است. حتی نصب افراد برای اقامه نماز جمعه و عید و مراسم حج و...

از اختیارات و شئون حکومت و ولایت امر است. از این رو، بودن اینگونه امور در اختیار و سیطره نالیقان، برای (آل محمد) حزن آور است. امام باقر(ع) در حدیثی به این حقیقت اشاره فرموده است: ما من عید للمسلمین، اضحی و لا فطر، الا و هو یجدد فیه لآل محمد حزن، قیل: و لم ذلک؟ قال(ع): لانهم(ع) یرون حقهم فی ید غیرهم. (۱۹) برای مسلمانان، هیچ عید قربان و عید فطری نیست، مگر آنکه اندوه آل محمد(ص) در آن افزون و تجدید می‌شود. پرسیدند: چرا؟ فرمود: برای آنکه اهل بیت(ع)، حق خویش را در دست دیگران می‌بینند!... و چه مظلومیتی برای خاندان عصمت، بالاتر از این که حتی اعیاد اسلامی هم برای آنان اندوهبار باشد و خاطره غضب حق و انحراف مسیر رهبری جامعه را بیاد آورد!

نماز آیات

نماز آیات

برخی پدیده‌هایی که در طبیعت رخ می‌دهد و حالت غیر عادی دارد، گاهی موجب وحشت انسان‌ها می‌شود و گاهی نیز ممکن است افکار خرافی و شرک آلودی را در اذهان جاهلان و غافلان پدید آورد. اینجاست که توجه دادن اندیشه‌ها به عوامل اصلی آنها و جلوگیری از انحراف اذهان، به عنوان یک وظیفه برای ادیان حق، جلوه می‌کند. در اسلام، برای اینگونه پدیده‌ها، نماز خاصی واجب شده تا مردم، توجه به خدای هستی آفرین پیدا کنند و منشا این تغییرات و حوادث را، قدرت الهی بشناسند. نام این نماز، «نماز آیات است، چرا که برای بروز حوادثی برگزار می‌شود که از آیات و نشانه‌های الهی در جهان است. در رساله‌ها می‌خوانیم که: نماز آیات، به واسطه چهار چیز واجب می‌شود: ۱- گرفتن خورشید(کسوف) ۲- گرفتن ماه(خسوف) ۳- زلزله ۴- رعد و برق و بادهای سیاه و سرخ وحشت‌آور، که بیشتر مردم بترسند. (به برخی مسائل آن اشاره خواهد شد).

نماز آیات درسی از توحید

بروز اینگونه حوادث، در اذهان ساده‌لوحان، نشان نوعی قهر طبیعت و خشم خدایان به شمار می‌آید و چون از کیفیت و علل آن خبر نداشتند، از خدا غافل می‌شدند و به طبیعت بی جان متوجه می‌شدند. به خصوص، خورشیدپرستان و ماه پرستان، افکار خاصی پیدا می‌کردند. خواندن نماز آیات، برای توجه دادن به منشا اصلی آفرینش و دیگر گونیهای طبیعت، یعنی خدای تواناست و درسی از توحید به مردم می‌آموزد. روایت است که هنگام درگذشت ابراهیم، فرزند کوچک پیامبر، خورشید گرفت. مردم با خود می‌گفتند که این کسوف و خورشیدگرفتگی، به خاطر فقدان پسر رسول خدا(ص) است. پیامبر خدا(ص) -برای تصحیح افکار و برداشت‌ها- منبر رفت و پس از حمد و ثنای پروردگار، فرمود: ایها الناس! ان الشمس و القمر آیتان من آیات الله، یجریان بامرہ مطیعان له لا ینکسفان لموت احد و لا لحياته، فاذا انكسفتا او واحدة منهما فصلوا! ای مردم! خورشید و ماه، دو نشانه از نشانه‌های الهی‌اند، به فرمان او جریان دارند و مطیع اویند، و بخاطر مرگ یازندگی کسی، گرفته نمی‌شوند. پس اگر هر دو یا یکی از آن دو گرفت، نماز بگزارید. پس از این سخن، از منبر فرود آمد و با مردم، «نماز کسوف خواند. (۲۰) دو درس از این برخورد پیامبر می‌آموزیم: یکی، آنکه آنحضرت، ابتدا به روشنگری افکار، پیرامون این پدیده طبیعی پرداخت، سپس به نماز ایستاد، و این می‌فهماند که فهم و اندیشه، مقدم بر عبادت و نماز است. دیگر، اینکه چون مرد الهی و رسول به حق بود، حق را گفت و مردم را به خدا توجه داد. بر خلاف آنانکه حیل‌گر و عوام فریب‌اند، که از چنین حادثه‌ای، شاید به نفع خود و کسب وجهه، سوء استفاده کنند. و حتی حوادث طبیعی را در مسیر خواسته‌های نفسانی، تجزیه و تحلیل و تاویل نمایند. امام صادق(ع) از پدرش نقل می‌کند که فرمود: زلزله‌ها و گرفتگی ماه و خورشید و بادهای سخت وحشت‌زا، از نشانه‌های قیامت است. هرگاه یکی از اینها را دیدید،

به یاد برپائی قیامت بیفتید ، به مسجدها پناه برید و نماز بخوانید . (۲۱) این روایت نیز ، توجه دادن اذهان مردم ، از طبیعت ، به خدای طبیعت است و در نهایت با نماز ، این خداگرایی تکمیل می‌شود .

چگونگی نماز آیات

در مورد نماز آیات ، فقط به چند مسئله اشاره می‌شود . توضیح بیشتر آنرا در رساله‌های عملیه بخوانید . ۱- نماز آیات ، دو رکعت است و هر رکعت ، پنج رکوع دارد . در هر رکعت ، می‌توان پس از حمد و سوره ، به رکوع رفت و برخاست ، دوباره حمد و سوره و رکوع ، تا پنج مرتبه . و می‌توان در هر رکعت ، یک حمد خواند و آیات سوره را به پنج قسمت کرد و قبل از هر رکوع ، یک بخش از سوره را خواند و به رکوع رفت ، و سپس آیه‌ای دیگر و رکوع دوم و همچنین تا پنج رکوع تمام شود . ۲- در نماز آیات هم ، آنچه در نمازهای روزانه لازم است ، واجب می‌باشد ، مانند طهارت ، قبله ، و . . . ۳- خواندن نماز آیات ، واجب فوری است و نباید به تاخیر انداخت . در ماه و خورشید گرفتگی ، از وقتیکه ماه و خورشید ، شروع به گرفتن می‌کند ، می‌توان نماز آیات را خواند . اگر کسی نماز آیات نخوانده ، گناه کرده است و تا آخر عمر بر او واجب است و هر وقت بخواند ، «ادا» می‌باشد . ۴- اگر عوامل وجوب نماز آیات ، در شهری اتفاق بیفتد (مثلاً زلزله و . . .) برای مردم همانجا واجب است نه شهرهای دیگر . ۵- فرقی نمی‌کند که تمام ماه یا خورشید بگیرد ، یا قسمتی از آن (خسوف و کسوف کلی یا جزئی) در هر دو حال ، نماز آیات واجب است .

نماز میت

وقتی مسلمانی هر چند کودک ، از دنیا می‌رود ، پس از غسل دادن و کفن کردن ، باید بر پیکر او نماز خواند . گرچه نام نماز میت بر آن گفته شده ، ولی در واقع دعایی بیش نیست ، زیرا رکوع و سجود و تشهد و سلام ندارد و وضو و غسل و تیمم داشتن شرط نیست و پاک بودن بدن نمازگزار هم لازم نمی‌باشد . اگر چه بهتر است شرایط نماز را داشته‌باشد . این مراسم ، بهتر است که به صورت جماعت انجام شود . خواندن نماز بر جنازه مسلمان ، «واجب کفایی است . یعنی بر همه مسلمین واجب است و اگر فرد یا افرادی بخوانند ، از دیگران ساقط است . این نماز ، خواستن رحمت و مغفرت برای مرده است . از این رو بهتر است که دوستان و بستگان و مؤمنین را خبر کند تا حضور یافته و بر او نماز بگذارند . این نماز ، هم سبب رحمت بر میت است و هم موجب اجر برای نمازگزاران می‌شود . (۲۲) معمولاً در خواندن این نماز ، دعاها و جملات خاصی به صورت مستحب خوانده می‌شود . اما اندازه واجب آن ، که دانستنش برای هر مسلمان ضروری است به اینصورت است : نماز میت پنج تکبیر دارد . پس از تکبیر اول ، بگویند : اشهد ان لا اله الا الله و ان محمداً رسول الله . پس از تکبیر دوم : بگویند : اللهم صل علی محمد و آل محمد . پس از تکبیر سوم : اللهم اغفر للمؤمنین و المؤمنات . پس از تکبیر چهارم : اللهم اغفر لهذا المیت (اگر میت ، مرد است) یا : اللهم اغفر لهذه المیت (اگر میت ، زن است) پس از تکبیر پنجم ، نماز تمام است . کسی که بر میت نماز می‌خواند ، باید رو به قبله باشد ، و میت را ، در مقابل او به پشت بخوابانند . بطوری که سر او به طرف راست نمازگزار و پایش به طرف چپ او باشد . نمازگزار باید از میت دور نباشد . ولی اگر به صورت جماعت باشد ، دور بودن نفرات دیگر مانع ندارد ولی اتصال باید حفظ شود . اگر بر میتی نماز خوانده نشود (به عمد یا از روی فراموشی) یا بعداً معلوم شود که نماز ، باطل بوده ، پس از دفن شدن بر قبر او باید خواند . (۲۳)

نماز باران

نماز باران

وقتی رحمت الهی (باران) قطع شود و چشمه‌ها و قنات‌ها خشکدو کمبود آب پدید آید، برای نزول رحمت الهی و آمدن باران، نماز می‌خوانند. نام این نماز، نماز استسقاء، یا نماز باران است. این نیز، یک درس توحیدی و توجه دادن به قدرت و رحمت الهی است، زیرا در خشکسالی و قحطی و بی‌آبی، از دست هیچکس، کاری بر نمی‌آید، تنها خداست که می‌تواند با فرستادن ابرهای باران‌زا، رحمت خویش را بر سر مردم بگسترد. خداوند می‌فرماید: «قل ارايتم ان اصبح ماؤکم غورا فمن ياتيکم بماءمعين؟» (۲۴) بگو: اگر آب شما خشکد، چه کسی برای شما آب گوارمی آورد؟ بی‌آبی یک منطقه و نیامدن باران، نشان قهر خدا و گاهی به سبب گناهی است که مردم جامعه انجام می‌دهند. پس توجه به خدا و گریه و التماس و توبه و تضرع، سبب می‌شود خداوند عنایت کند و کم‌آبی را بر طرف سازد. نماز باران برای جلب رحمت خداوند است.

علت نیامدن باران

همچنانکه اشاره شد، گاهی بی‌بارانی، نتیجه معاصی مردم و نوعی عقوبت و تنبیه الهی است. رسول خدا (ص) فرموده است: وقتی خداوند بر امتی غضب کند و عذاب بر آنان نفرستد، نرخ‌ها گران می‌شود و عمرها کوتاه می‌گردد، تجار سود نمی‌برند و درخت‌ها میوه نمی‌دهند و نهرها پر آب نمی‌شود و باران از مردم قطع می‌شود و اشرار بر آنان تسلط می‌یابند. (۲۵) در حدیث دیگری، امام صادق (ع) فرموده است: «... و اذا جار الحکام فی القضاء امسک القطر من السماء» (۲۶) هر گاه زمامداران و حاکمان، در دادرسی ستم کنند، باران از آسمان قطع می‌شود. طبق روایات، غیر از آنچه یاد شد، شیوع گناه، کفران نعمت، منع حقوق، کمفروشی، ظلم و حيله، ترک امر به معروف و نهی از منکر، ندادن زکات و... نیز، گاهی سبب قطع باران می‌شود. (۲۷) در حدیث آمده: حضرت سلیمان با اصحاب خود برای نماز باران بیرون می‌رفت. در راه، به مورچه‌ای برخورد که یکی از پاهایش را به آسمان بلند کرده و می‌گوید: خدایا! ما مخلوقات ضعیف تو هستیم و از روزی تو بی‌نیاز نیستیم، پس به سبب گناهان بنی آدم، ما را به هلاکت مرسان. حضرت سلیمان (ع) به اصحاب خود فرمود: برگردید! همانا بخاطر دعای غیر خودتان سیراب شدید!... (۲۸) پس خیلی هم نباید مغرور بود، خداوند گاهی به خواسته مورچه‌ای، رحمت خود را بر بندگان نازل می‌کند. حتی گاهی دعای کافری چون فرعون را می‌پذیرد و باران و فراوانی آب را عطا می‌کند. در حدیث است از قول امام صادق (ع) که یاران فرعون از کاهش آب نیل پیش او سخن گفتند و اظهار کردند که این باعث هلاکت ما خواهد شد. فرعون از آنان خواست که آنروز برگردند. شب که شد، به میان رود نیل رفت و دست به سوی آسمان بلند کرد و گفت: خدایا! می‌دانی که می‌دانم، که جز تو، کسی توان آب آوردن ندارد، پس به ما آب بده. صبح که شد، رود نیل فوران زد و سرشار از آب شد. (۲۹) ایمنی دیدند و ناایمن شدند دوستی کردم، مرا دشمن شدند... ما که دشمن را چنین می‌پروریم دوستان را از نظر چون می‌بریم؟ (۳۰) آری... خدای مهربان، دعای بندگان و تضرع آنان را بی‌بهره و بدون پاسخ نمی‌گذارد، فقط باید اقبال و روی آوردنی از صمیم دل و خالصانه از سوی بندگان باشد، تا لطف الهی شامل گردد. به قول سعی: ای کریمی که از خزانه غیب گبر و ترسا وظیفه خورداری دوستان را کجا کنی محروم تو که با دشمنان نظر داری (۳۱)

کیفیت نماز باران

مثل نماز عید، دو رکعت است و رکعت اول، پنج قنوت و رکعت دوم چهار قنوت دارد و بهتر است که با جماعت خوانده شود. در قنوت‌ها، هر دعایی می‌توان خواند، ولی بهتر است دعایی خوانده‌شود که در آن، از خداوند، طلب باران شده باشد و قبل از هر دعا، صلوات بر پیامبر و آلش فرستاده شود. مستحب است که حمد و سوره‌اش بلندخوانده شود. از آنجا که این نماز، برای جلب رحمت پروردگار است، در مستحبات آن اموری ذکر شده که همه، حالت رقت و زاری و نیاز بندگان را می‌رساند و جلب رحمت

می‌کند، از جمله: مردم سه روز، روزه بگیرند و روز سوم به صحرا روند و نماز بخوانند. زیر آسمان جمع شوند. پا برهنه باشند، مردم، منبر را با خود به صحرا ببرند، مؤذن‌ها هم همراه باشند. پیران و کودکان و چهارپایان را هم با خود ببرند، بچه‌ها را از مادران جدا کنند تا صدای گریه و ضجه زیاد شود. مانع بیرون رفتن کفار همراه خود شوند، امام جماعت و مردم، در کمال خشوع و وقار و درخواست، به بیابان بیرون روند، جای پاکی را برای نماز، انتخاب کنند... (۳۲) و نیز، وقتی نماز به پایان رسید، پیش‌نماز به منبر رود، و عبای خود را واژگونه یا پشت و رو بر دوش افکند، با صدای بلند، صد بار تکبیر بگوید، رو به مردم سمت راست کرده، صد بار بلند، سبحان الله بگوید، سپس به مردم طرف چپ روی کرده و صد بار با صدای بلند، لا اله الا الله بگوید، مانعی ندارد که مردم هم با صدای بلند، این شعارها را بدنبال پیش‌نماز، تکرار کنند، چرا که رحمت و مغفرت را بهتر جلب می‌کند. آنگاه، امام جماعت و مردم، دست به دعا بردارند، و بسیار التماس و دعا کنند و بنالند و بخواهند، و امام جماعت، خطبه بخواند و از خداوند، طلب باران کند. و بهتر است از خطبه‌هایی که از معصومین (ع) نقل شده استفاده شود. مانند آنچه از حضرت امیر (ع) (۳۳) و امام سجاد (ع) (۳۴) نقل شده است.

سابقه نماز باران

آنگونه که از روایات تاریخی بر می‌آید، نماز باران در زمان انبیاء گذشته هم بوده است (نمونه بیرون رفتن حضرت سلیمان را خواندید). دعاها و حدیث‌هایی هم که درباره شیوه رسول خدا (ص) در خواندن نماز باران نقل شده، با خطبه‌های مربوط به این نماز که از امیرالمؤمنین نقل شده، و نیز دعای امام سجاد (ع) گویای این است که به این سنت، عمل می‌شده است. (۳۵) در تاریخ، برخی از علمای بزرگ هم به برگزاری این نماز اقدام کرده و از خدا، باران گرفته‌اند. البته این نماز، از آنجهت حساسیت دارد که اگر خداوند، دعاها را مستجاب نکند و باران نفرستد، مایه شرمندگی نمازگزاران می‌شود که خدا به آنان توجه ننمود. از این جهت، اقدام به این نماز، جرات و ایثاری در حد مایه گذاشتن از آبرو می‌طلبد. یکی از معروف‌ترین نمازهای باران در تاریخ معاصر ما، نماز آیه... العظمی سید محمد تقی خوانساری (رحمة الله علیه) است. نوشته‌اند که در سال ۱۳۶۳ قمری (۴۷ سال پیش) همان سالی که متفقین، ایران را اشغال کرده بودند، در قم باران نبارید و باغها و مزارع خشکید و خطر قحطی و خشکسالی مردم قم را تهدید می‌کرد. آن مرجع بزرگوار، دو روز متوالی برای نماز باران به بیابانهای اطراف قم رفت، این حرکت، گرچه مورد استهزاء غیر معتقدان به امور معنوی و غیبی بود، ولی در روز دوم، چنان باران آمد که سیلها روان شد و جویبارها به راه افتاد و این از آثار انفاس قدسی آن مرد الهی بود... (۳۶)

نمازهای دیگر

برای ایجاد رابطه میان بنده و خدا، نمازهای بسیاری مورد سفارش است. از قبیل: -نماز غفیله- نماز حاجت- نماز شب اول قبر (لیلة الدفن)- نماز اول ماه-... بسیاری نمازهای دیگر که در کتب دعا مطرح است و علاقمندان به آنجا مراجعه کنند. در همینجا، این نوشته را به پایان می‌بریم، به این امید که ره توشه آخرت و کاری مفید برای خود و دیگران گردد.

پی‌نوشتها

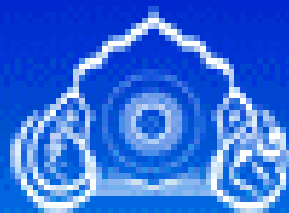
۱- جمعه، آیه ۹. ۲- میزان الحکمه، ج ۵ ص ۴۲۶. ۳- می‌توانید به منابع زیر مراجعه کنید: بحار، ج ۸۹ ص ۱۲۲، وسائل، ج ۵ ص ۱- من لا یحضر ج ۱ ص ۴۰۹، کنز العمال، ج ۷ ص ۷۰۷ و ج ۸ ص ۳۶۸. ۴- الجمعه حج المساکین (بحار، ج ۸۹ ص ۱۹۹. ۵- وسائل، ج ۵ ص ۳. ۶- در باره نماز جمعه، جزوه نماز شکوهمند جمعه- از انتشارات در راه حق، برای مطالعه مفید است. ۷-

وسائل، ج ۵ ص ۴۷-۸. وسائل، ج ۵ ص ۲۸. ۹- مستدرک الوسائل، ج ۶ ص ۲۷. ۱۰- بحار الانوار، ج ۸۶ ص ۲۵۵. ۱۱- صحیفه نور، سخنان مورخه ۲۱/۶/۵۸-۱۲- وسائل، ج ۵ ص ۱۴۱، من لا یحضر، ج ۱ ص ۵۲۲. ۱۳- نماز عیدی که امام رضا(ع) می‌خواست بخواند و مامون، ترسید و جلوگیری کرد، و نماز عیدی که در اولین راهپیمائی انقلاب، در قیطره تهران برگزار شد و شهید مفتاح، امت ما را به حرکتی عظیم، بسیج کرد، نشان بعد اجتماعی و سیاسی این تجمع با شکوه است. ۱۴- وسائل، ج ۵ ص ۱۴۰، من لا یحضر، ج ۱ ص ۵۱۱. ۱۵- وسائل، ج ۵ ص ۱۴۱. ۱۶- من لا یحضر، ج ۱ ص ۵۱۱. ۱۷- الله اکبر، الله اکبر، لا اله الا الله، و الله اکبر، الله اکبر و لله الحمد، الله اکبر علی ما هداانا (مفاتیح، توضیح المسائل). ۱۸- متن آن در کتاب مفاتیح الجنان و رساله عملیه آمده است. ۱۹- من لا یحضر، ج ۱ ص ۵۱۱. ۲۰- وسائل، ج ۵ ص ۱۴۴. ۲۱- وسائل، ج ۵ ص ۱۴۵. ۲۲- وسائل، ج ۲ ص ۷۶۲. ۲۳- توضیح بیشتر مسائل، در رساله عملیه. ۲۴- ملک، آیه ۳۰. ۲۵- و ۲۶- من لا یحضر، ج ۱ ص ۵۲۴. ۲۷- تحریر الوسیله، ج ۱ ص ۲۴۵، نماز استسقاء. ۲۸- من لا یحضر، ج ۱ ص ۵۲۴. ۲۹- من لا یحضر، ج ۱ ص ۳۰. ۳۰- از شعر «لطف حق، پروین اعتصامی. ۳۱- دیباچه گلستان سعدی. ۳۲- تحریر الوسیله، ج ۱ ص ۲۴۵. ۳۳- من لا یحضر، ج ۱ ص ۵۲۷: الحمد لله سابق النعم... / مستدرک نهج البلاغه، ج ۶ ص ۲۶۸ دعای حضرت علی(ع). ۳۴- صحیفه سجاده، دعای ۱۹: اللهم اسقنا الغیث... ۳۵- به من لا یحضره الفقیه، بحث نماز استسقاء مراجعه شود. ۳۶- آثار الحجّه و گنجینه دانشمندان، ج ۱ ص ۳۲۴. قبر آن مرحوم، در حرم حضرت معصومه(ع) است.

درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحيم جاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱) با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می‌کنند بنادر البحار- ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹ بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهل بیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می‌دهند. مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است. اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البيت عليهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت عليهم السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید. از جمله فعالیت های گسترده مرکز: الف) چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی ب) تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه ج) تولید

نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و... (د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر (ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای و (و) راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴) (ز) طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خود کار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و... (ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ... (ط) برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه ی) برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت: ۲۳۷۳ شناسه ملی: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶ وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳-۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور کاربران ۲۳۳۳۰۴۵ (۰۳۱۱) نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایند انشاءالله. شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳، شماره کارت: ۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳ و شماره حساب شبا: ۵۳-۵۳۰۶۰۹-۰۶۲۱-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۱۸۰-۰۰۰۰-IR۹۰ به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان - خیابان مسجد سید ارزش کار فکری و عقیدتی الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام :- هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنت غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کرم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید». التفسیر المنسوب الی الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست تر می داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می رهایی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، امّا تو دریچه ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را بدان، نگاه می دارد و با حجت های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می سازد و او را می شکند؟». [سپس] فرمود: «حتماً رها کردن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد». مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گامگاه

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

